

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Коста Славов Костов, д.м.

външен член на научно жури

на дисертационния труд на Теодора Тодорова Тодорова

на тема **„ПОДКРЕПЯЩАТА РОЛЯ НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА
ЗА ПАЦИЕНТИ НА ХЕМОДИАЛИЗА
(МЕДИКО-СОЦИАЛНИ АСПЕКТИ)”**

за присъждане на образователна и научна степен

“ДОКТОР”

Област на висше образование: 7. „Здравеопазване и спорт”

Професионално направление: 7.4. „Обществено здраве”

Научна специалност „Управление на здравните грижи”

Данни за процедурата

Със Заповед на Ректора на МУ Варна № Р-109-642/03.12.2018г. съм определен за член на Научно жури да изготвя рецензия във връзка със защита на дисертационен труд на тема: „Подкрепящата роля на медицинската сестра за пациенти на хемодиализа (медико – социални аспекти)” от Теодора Тодорова Тодорова.

Биографични данни и кариерно развитие

Теодора Тодорова Тодорова е родена на 25.12.1973г. в град Твърдица. През 1994г. завършва ПМИ „Ив. П. Павлов” гр. Русе, специалност „Медицинска сестра – общ профил”. През 2009г. в Нов Български университет придобива специалност „Мениджмънт в

здравеопазването, мениджър здравни грижи”, ОКС „ Бакалавър”, а през 2014г. в МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“гр. Варна специалност „ Управление на здравните грижи” , ОКС „ Магистър”.

Професионалната и дейност започва през 1994г., като операционна медицинска сестра МБАЛ Русе АД – урологично отделение. През 1995/96г. работи, като медицинска сестра в урологично отделение на същата болница, а от 1996 до 2003г. в отделение „Диализно лечение“, като от 2003г. до настоящия момент е старша медицинска сестра. От 01.09.2014г. до настоящия момент заема длъжност асистент в Русенски университет „Ангел Кънчев“, Факултет „Обществено здраве и здравни грижи ”, катедра „Здравни грижи”.

Характеристика, обем и структура на дисертационния труд

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд отговаря напълно на съвремените изисквания за задълбочено научно – изследователско проучване в рамките на една дисертация.

Дисертационният труд съдържа 176 страници, включващи 5 таблици и 55 фигури. Приложения – 6. Цитирани са 170 литературни източници, от които 116 на кирилица, 54 на латиница.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита на катедрен съвет на Катедра Здравни грижи при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.

Литературен обзор

След направения обширен литературен обзор докторантката показва задълбочено и цялостно познаване на същността и цялостното развитие на проблема, както в национален, така и в

международен аспект. Прегледът на литературните източници е задълбочен, а изводите убедително аргументират избора на темата.

В световен мащаб решаването на проблемите на тези пациенти представляват, както медицинско, така и социално предизвикателство. За световната медицинска наука ХД е едно от най – големите открития на медицината на ХХ век и си остава основния лечебен метод за очистване на кръвта. След проучване се установява, че освен социални работници, терапевти, физиотерапевти, психолози, фармацевти, ключова роля имат медицинските сестри, тъй като те прекарват най – много време с пациентите. Анализите, разсъжденията и обобщените изводи на литературния обзор демонстрират както отлично познаване на проблематиката, така и спецификата ѝ в контекста на здравните грижи.

Актуалност на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е посветена на един изключително значим и актуален проблем, който е сред ключовите приоритети на медицината. Отношенията между болестта и лечението са сложни и поражда редица психологични проблеми. Един от най - важните е начинът, по който пациентът преживява своята болест. За да се подобри КЖ на болните на ХД е необходимо те да бъдат достатъчно добре запознати с метода на лечение и правилата на живот, които трябва да спазват. В контекста на това е много важна подкрепящата роля на медицинската сестра за пациенти на ХД.

Животът се променя драстично от хроничното заболяване – инвалидизира и изключва индивида социално и професионално. ХБЗ променя стилът и начинът на живот на пациентите и техните

семейства. Медицинските сестри, работещи в диализна структура, са част от многопрофилен екип, те играят важна роля в осигуряването на качествено обслужване и при откликване на нуждите на пациентите.

Оценка на целта, задачите и методичния подход

Да се проучи по какъв начин подкрепящата роля на медицинската сестра при пациенти на хемодиализно лечение може да осигури намаляване на усложненията по време на диализната процедура, повишаване качеството на живот и социалната активност на диализно болните. Основната цел и задачите са конкретно формулирани и отразяват прецизно извършената от Теодора Тодорова изследователска работа.

Обект на проучването са:

- пациентите, провеждащи ХД в отделение „Диализно лечение“, към УМБАЛ-АД, гр. Русе;
- медицински сестри, работещи в диализни структури във Варна, Русе, Пловдив и Плевен.

В проучването участват общо 201 респонденти, от които:

- пациенти, разпределени в две групи – експериментална група (ЕГ) и контролна група (КГ), на принципа на равнопоставеност, по определени критерии (n=130);
- медицински сестри (n=71).

Изследователските методи са съвременни, правилно подбрани, като осигуряват високо научно – приложно ниво на

резултати и демонстрират добра методична подготовка на дисертанта.

Използвани са следните методи:

- Анкетен метод
- Социологически методи
- Теоретични методи
- Експериментален метод
- Графичен метод
- Статистически методи

Резултати и обсъждане

Дисертационният труд представя резултати, логически оформени и структурирани. Получените резултати са представени таблично и графично, а част от събрания, анализиран и обработен масив научна информация е представена в 6 приложения.

Брошурата „Как да живеем с хемодиализно лечение“ е разработена с цел да се предостави полезна информация, на достъпен език, с подходящо оформление, която да е в помощ на пациентите на ХД в тяхното ежедневие.

Програмата „Да живееш с хемодиализа“ е авторска разработка и се апробира сред 65 пациенти на ХХДЛ в ОДЛ към УМБАЛ – Русе – АД от старшата медицинска сестра. За наблюдение на пациентите по време на прилагането на Програмата се попълва здравна карта за мониторинг на състоянието им.

Целта на Програмата е да се повиши информираността на пациентите относно необходимия хранителен режим, грижите за СД и начините за повишаване на СА. На участниците в проучването е

предоставена образователна брошура “Как да живеем с хемодиализно лечение”.

Формулираните изводи, препоръки, предложения и приноси на дисертационния труд са направени в глава шеста на базата на собствените данни от научното проучване.

От направеното изследване и проучената достъпна литература са формулирани девет извода:

В другите страни има утвърдена практика при обучението на пациенти, започващи ДЛ. В процеса участват не само медицински сестри, но и психолози, социални работници, терапевти, физиотерапевти и фармацевти. Обучението е както с пациенти на ХД, така и с техните близки и придружители. Пациентите дават положителна оценка за полезността на брошурата „Как да живеем с хемодиализно лечение“. Анализът на резултатите от мнението на медицинските сестри показва, че е необходима специалност „диализна медицинска сестра“ (88,7 %).

Въз основа на получените резултати и направените изводи след приложената Програма „Да живееш с хемодиализа“ и подкрепящата роля на медицинската сестра при обгрижване на диализно болни докторантката обуславя следните препоръки и предложения:

Към Министерството на здравеопазването и Министерството на образованието и науката:

- Създаване на специалност „Диализна медицинска сестра“ в медицинските университети и университетски болници.
- Да се въведе задължителна специализация за медицинските сестри, работещи в диализни структури.

Към Медицински университет:

- Като част от обучението на медицинските сестри в учебния план да бъде застъпена дисциплина „Сестрински грижи за пациенти на ХД“, която може да бъде избираема или факултативна.
- В дисциплината Клинична учебна практика да присъства и клинична практика в Диализно отделение, с продължителност 2 седмици.

Към болничния мениджмънт:

- Да се въведе брошурата „Как да живеем с хемодиализно лечение“ за диализните пациенти.

Към БАПЗГ:

- Да се организира провеждането на дистанционна форма на обучение (курс) за медицинските сестри, работещи в диализна структура.

Приносите на научното изследване са с теоретично познавателен и практико приложен характер.

Приноси с теоретичен характер

1. За първи път в България е доказана необходимостта от обучение на пациентите на ХД с подкрепящата роля и активното участие на медицинската сестра.
2. Обоснована е необходимостта от въвеждане на специалност „Диализна медицинска сестра“.
3. Задълбочено е проучена и анализирана подкрепящата роля на медицинската сестра в многофункционалния екип при обгрижване на диализно болни.

4. Разработени са авторски модели на програма „Да живееш с ХД“; информационна брошура; алгоритми за сестрински дейности; модел за провеждане на обучителни сесии с близки и придружители на болни на ХД.

5. На базата на проведените проучване и експеримент са формулирани задачи на медицинката сестра при обслужване на диализно болни.

Приноси с практико-приложен характер

1. Апробирани са авторски модели на програма „Да живееш с ХД“ и информационна брошура за пациентите на ХД, която е подходяща за провеждане на обучение от медицинската сестра на пациенти, продължаващи живота си през годините с ХД.

2. Апробирани са Алгоритми за стандартизиране на дейностите на медицинската сестра и повишаване качеството на здравните грижи.

3. Експериментално са доказани задачите на медицинската сестра във връзка с провеждането на обучителни сесии с близки и придружители на пациенти на ХД.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд.

Заключение

Представеният от Теодора Тодорова Тодорова дисертационен труд разглежда актуална и значима тема на нашето съвремие. Отличава се с професионална компетентност и авторско отношение.

Цялостната ми оценка за дисертацията е положителна. Представената научна разработка на Теодора Тодорова Тодорова

има завършен вид, на значим дисертационен труд с дълбока тематична обосновааност и отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в МУ – Варна.

Във връзка с всичко изложено по-горе давам с увереност положителната си оценка за представения дисертационен труд (със съответния автореферат), за постигнатите в изследването резултати и демонстрираните научни приноси. Ето защо предлагам на членовете на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор” по Научна специалност „Управление на здравните грижи” на Теодора Тодорова Тодорова.

31.01.2019г.

Изготвил рецензията:..........

/проф. д-р К.Костов, дм/